

Eksamen i ECON1220, høst 2022

Det er mange delspørsmål i dette oppgavesettet. Du kan få en god karakter selv om du ikke svarer riktig på alt. Et tips er å starte med å svare kort og stikkordsmessig på alt du synes er lett, og først deretter utdype svarene og/eller svare på mer krevende spørsmål.

Bruk av kilder er tillatt. Bruk dine egne ord, så du får vist at du har forstått. Reglene for bruk av kilder er som i den obligatoriske semesteroppgaven, kopiert nedenfor. Kilder skal bare oppgis når du lener deg tungt på dem under eksamen – din egen innsikt fra kurset trenger ingen kildehenvisning. Formen på kildehenvisninger er heller ikke viktig – poenget er bare å si åpent og ærlig fra hvis du lener deg tungt på en bestemt kilde.

Om kilder:

- Hvis du bruker direkte sitater, må kilde alltid oppgis, og sitatet skal markeres med anførselstegn el.l.
- Egne resonnementer basert på pensumstoff krever ikke kildehenvisning, såfremt besvarelsen framstår som selvstendig og uttrykt i dine egne ord.
- Hvis formuleringene dine likner svært mye på tekst fra pensumlitteratur, forelesningsnotater eller seminarmateriale, eller du på annen måte bruker slikt materiale direkte i dine egne svar (hvis du systematisk velger samme eksempler som i forelesningsnotatene, for eksempel), slik at sensor kan mistenke ukritisk kopiering eller nær kopiering, skal kilde oppgis (på det stedet i besvarelsen der du bruker den).
- Dersom du velger å bruke kilder utenom pensum (dette vil sjelden være nødvendig), skal disse refereres til på vanlig måte.
- Slik refererer du: Forfatternavn og år på det stedet i teksten hvor kilden brukes (f.eks. «Finansdepartementet (2014)», eller «(Nyborg (2022))»). I tillegg gis detaljer i en alfabetisk referanseliste til slutt. Formatet på referanselista er ikke sentralt her, men det må framgå hva slags dokument det er snakk om og hvor du har det fra (f.eks «Nyborg, K. (2022): Atferdsøkonomi. Forelesningsnotat, forelesning i ECON1220, 02.09.22» eller «Cappelen, A.W., og Tungodden, B. (2012): Incentiver og innsats, Magma 2, s. 38-44). (Hvis du bruker flere kilder av samme forfatter fra samme år, skill dem ved å legge til en a, b, c osv. etter årstallet.)

Oppgave 1 (teller totalt 25%)

Regjeringen vurderer delvis vern av et villmarksområde for å bevare uberørt natur. Delvis vern vil gi visse ulemper for lokalt næringsliv, men regjeringen mener at miljønyttene vil forsvare ulempene, så lenge vernet er delvis og ikke fullstendig. Fullstendig vern vil gi større miljøgevinst, men også større ulemper for det lokale næringslivet.

Du skal utarbeide en samfunnsøkonomisk analyse av tre alternativer: A: *Ikke vern*; B: *delvis vern*; C: *fullstendig vern*.

- a) (Teller 2,5%) Hva vil du bruke som basisalternativ (nullalternativ), og hvorfor?

- b) (Teller 7,5%) Hva er de tre hovedtypene av samfunnsøkonomisk analyse, og hva skiller dem fra hverandre? Hvilke(n) av disse kan være aktuelle å bruke her? Forklar.

I stortingsdebatten om saken avtegner det seg tre grupper: 1) De som foretrekker delvis vern; 2) de som av hensyn til næringslivet ønsker minst mulig vern; og 3) de som av naturvernhensyn ønsker mest mulig vern.

Stortinget skal nå stemme over de tre alternativene *ikke vern*, *delvis vern*, og *fullstendig vern*. Valgprosedyren er tenkt som følger:

Først settes to av alternativene opp mot hverandre, og en foreløpig vinner kåres ved flertallsbeslutning. Deretter settes den foreløpige vinneren opp mot det tredje alternativet. Det alternativet som får flest stemmer i denne siste avstemningen, er den endelige vinneren.

- c) (Teller 15%) Kan vi få valgsyklus her, slik at avstemningsrekkefølgen (hvilke to alternativ det stemmes over først) kan avgjøre hvilket alternativ som blir den endelige vinneren? Hvorfor/hvorfor ikke?

Oppgave 2 (teller totalt 75%)

I Norge kan enslige forsørgere få støtte fra myndighetene gjennom ulike ordninger. En av disse er Folketrygdens *overgangsstønad*, som gir inntektssikring i inntil tre år til personer som «på grunn av omsorg for barn er midlertidig ute av stand til å forsørge seg selv ved eget arbeid, eller først etter en tid med omstilling eller utdanning kan få et arbeid» ([Lov om folketrygd \(folketrygden\) - Kapittel 15. Stønad til enslig mor eller far - Lovdata](#), paragraf 15-5).

Den norske Folketrygden er i stor grad skattefinansiert. De fleste som bor i Norge er automatisk medlemmer, og har dermed rett til å få overgangsstønad hvis de er enslige forsørgere og dessuten tilfredsstillende visse andre krav for å bli omfattet av ordningen.

Forestill deg nå et politisk parti som er opptatt av å redusere skatter og overføringer. Partiet vurderer om de skal fremme et forslag om å fjerne overgangsstønnen. Forslaget vil innebære at det ikke lenger gis overgangsstønad eller annen offentlig støtte til enslige forsørgere. I stedet overlates inntektssikring av enslige forsørgere til det private forsikringsmarkedet. Private forsikringselskap kan velge å tilby forsikringsordninger som vil gi utbetaling til kunder som får eneforsørger-ansvar. Selskapet kan selv velge hva slags ordninger de vil tilby, og til hvem. Enkelt personer som ønsker å ha forsikring som gir støtte hvis de skulle bli enslige forsørgere, må selv tegne slik forsikring, og selv betale forsikringspremien selskapet krever. Forslaget innebærer videre at forsikringsmarkedet verken skal være subsidiert eller regulert på annen måte.

Partiet har ennå ikke bestemt seg for om de skal støtte forslaget. De ber deg om faglige råd i sakens anledning.

- a) (Teller 25%) Pek på og diskuter økonomfaglige momenter som du mener partiet bør være klar over når de vurderer om de skal gå inn for forslaget.

NAVs nettsider ([Overgangsstønad for enslig mor eller far - nav.no](#)) gir følgende forklaring av hvor mye overgangsstønad en kan få: «Dersom du ikke har inntekt, kan du få full overgangsstønad. Det vil si 20 902 kroner i måneden før skatt. Dersom månedsinntekten din ganget med 12 er over 613 000 kroner før skatt, vil du ikke få utbetalt overgangsstønad. Hvis du tjener 4 645 kroner i måneden eller mer før skatt, reduserer vi overgangsstønnen din med 45 øre for hver krone du tjener over dette.»

b) (Teller 2,5%) Er overgangsstønad en lumpsum-overføring? Hvorfor/hvorfor ikke? Forklar.

c) (Teller 7,5%) Pek på noen sentrale argumenter for og mot behovsprøvde framfor universelle støtteordninger. Hvilke av disse argumentene finner du mest relevante når det gjelder overgangsstønad?

Hanne er alene med ett barn. Hvis hun jobber i 100% stilling, vil hun ha en årslønn på 700 000 kr (dvs. 58 333 kr per måned). Fordi hun er aleneforsørger, er det vanskelig å få både tid og penger til å strekke til, og hun er usikker på hvor høy stillingsprosent hun bør velge. Hanne har ikke annen inntekt enn arbeidsinntekt og overgangsstønad. (For enkelhets skyld: Anta at det ikke er noen skatt på arbeidsinntekt.)

d) (Teller 10%) Gitt reglene fra NAVs nettside som er gjengitt over: Hvor høy total inntekt (arbeidsinntekt pluss overgangsstønad) vil Hanne få per måned ved ulike stillingsprosjenter mellom 0 og 100? Vis budsjettlinja i en figur, der du måler stillingsprosent på den horisontale akse (x-aksen) og kroner på den vertikale akse (y-aksen). (Litt hjelp på veien: Siden 613 000 er maksimal egen inntekt for å få overgangsstønad, får Hanne ingen overgangsstønad hvis hun har arbeidsinntekt på mer enn 51083 *per måned*, som tilsvarer ca. 87,6 % stilling for henne. En arbeidsinntekt på 4 645 vil for Hanne tilsvare ca. 8 % stilling. Proporsjonene trenger ikke være helt korrekte i figuren din.)

e) (Teller 5%) Det hevdes av og til at behovsprøvde støtteordninger kan fungere på samme måte som om støttemottakerne hadde spesielt høy marginalskatt på arbeidsinntekt. Hva kan menes med dette? Diskuter. Bruk gjerne figuren fra d) til å forklare.

f) (Teller 10%) Bruk figuren i d) til å antyde hvor stor stillingsprosent Hanne vil velge, og forklar hvorfor svaret vil avhenge av hva du antar om preferansene hennes.

g) (15%) En relativt omfattende velferdsstat inngår i det samfunnssystemet som omtales som *den nordiske modellen*. Hva regnes som *grunnpilarene* i den nordiske modellen? Hvordan kan samspillet mellom de ulike grunnpilarene bidra til å forstå mekanismene som opprettholder den nordiske modellen? Diskuter.